

Jan Smith







Jan  
Świtka

teatr ulicy  
1988-1994



**OŚRODEK KULTURY**  
**"Wzgórze Zamkowe"**  
59-300 Lubin  
ul. Mikołaja Pruzzi 7 i 9  
tel. 749-69-69 ; tel./fax 749-69-68

galeria zamkowa  
Lubin  
XII 2002

Specjalne podziękowania za  
wsparcie finansowe wystawy Jana Świtki  
dla:

**KGHM POLSKA MIEDŹ S.A.**

Sponsor katalogu:









W cyklu „Teatr ulicy”  
codziennność i zwykłość mogą  
zmieniać się w znaczące,  
symboliczne przestrzenie.  
Życie ulicy może stać się  
zagęszczone znaczeniami,  
złożone; może osiągnąć wymiar  
metafizyczny. Z dziesiątek  
migawkowych zdjęć robionych  
ukradkowo na ulicy, w samym  
środku ludzkiego tłumu  
wybieram te nieliczne, które  
zdumiewają mnie swą  
gotowością lub zestawiam,  
montuję, składam szukając  
znaczeń, które mogę nazwać,  
określić. Uzyskany materiał  
przetwarzam na obraz,  
rysunek. Tak powstaje mój  
teatr, w którym rozgrywają  
się sceny mityczne, biblijne  
lub współczesne. Oto Odys  
wraca ze swej wędrówki, Medea  
córką króla Ajetesa wręczy za  
chwilę Jazonowi flakon  
z płynem, który będzie go  
chronił w wykonywaniu  
niewiarygodnie  
niebezpiecznego zadania,  
Judasza odbiera swoje  
trzydzieści srebrników, lub  
właśnie odgrywa się akt  
dziwnego porozumienia z 1988  
roku”. Gdy jednak zapomnimy  
o aktorach i ich rolach,  
wracamy znowu do zwykłej,  
codziennej sceny z ulicy...  
„Teatr ulicy” jest więc grą  
tego, co jest z tym czym to  
być może – zwykłości  
z niezwykłością, codzienności  
z niepowszednością.  
W „Teatrze ulicy” bardziej  
interesuje mnie energia  
wewnętrzna każdego zdarzenia,  
wewnętrzne splątanie osób  
biorących w nich udział niż  
jedynie zewnętrzny, wizualny  
ład rozgrywającej się sceny.  
Zachowując pewien swoisty  
realizm tego co się dzieje,  
wizję sceny rozbijam i na  
nowo składam. Postępuję tu  
jak w moich cyklach  
poprzednich „Pewnego dnia  
któregoś roku” i w „Pasmach”.  
Świat ludzi dzieli się tutaj  
w nieskończoność, rozbity na  
drobne cząstki – quasi  
molekuły, quasi cząstki  
energetyczne.  
Jan Świtka



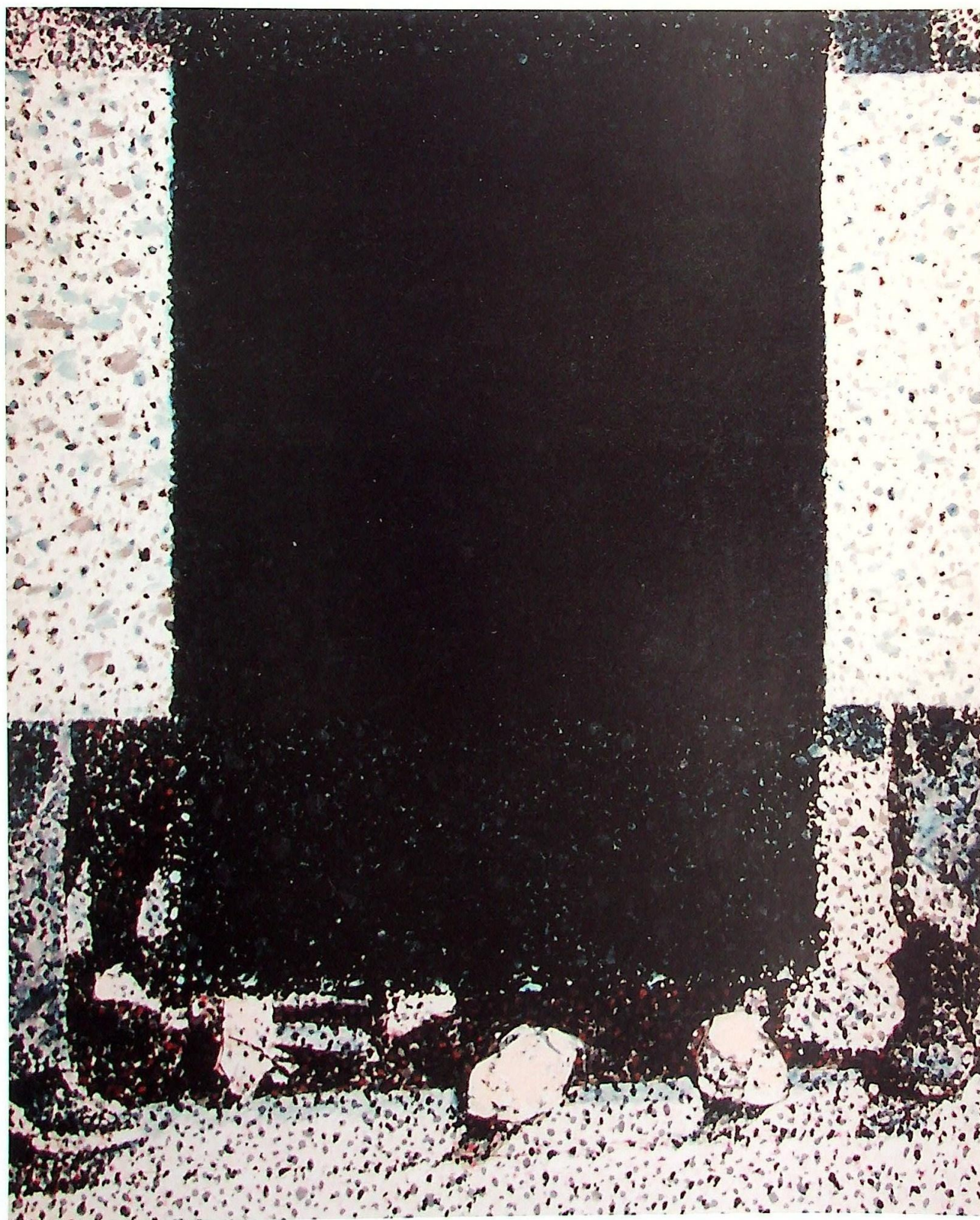
2.

Współczesne mitologie

1989/91

akryl i olej na płótnie

150 x 120 cm









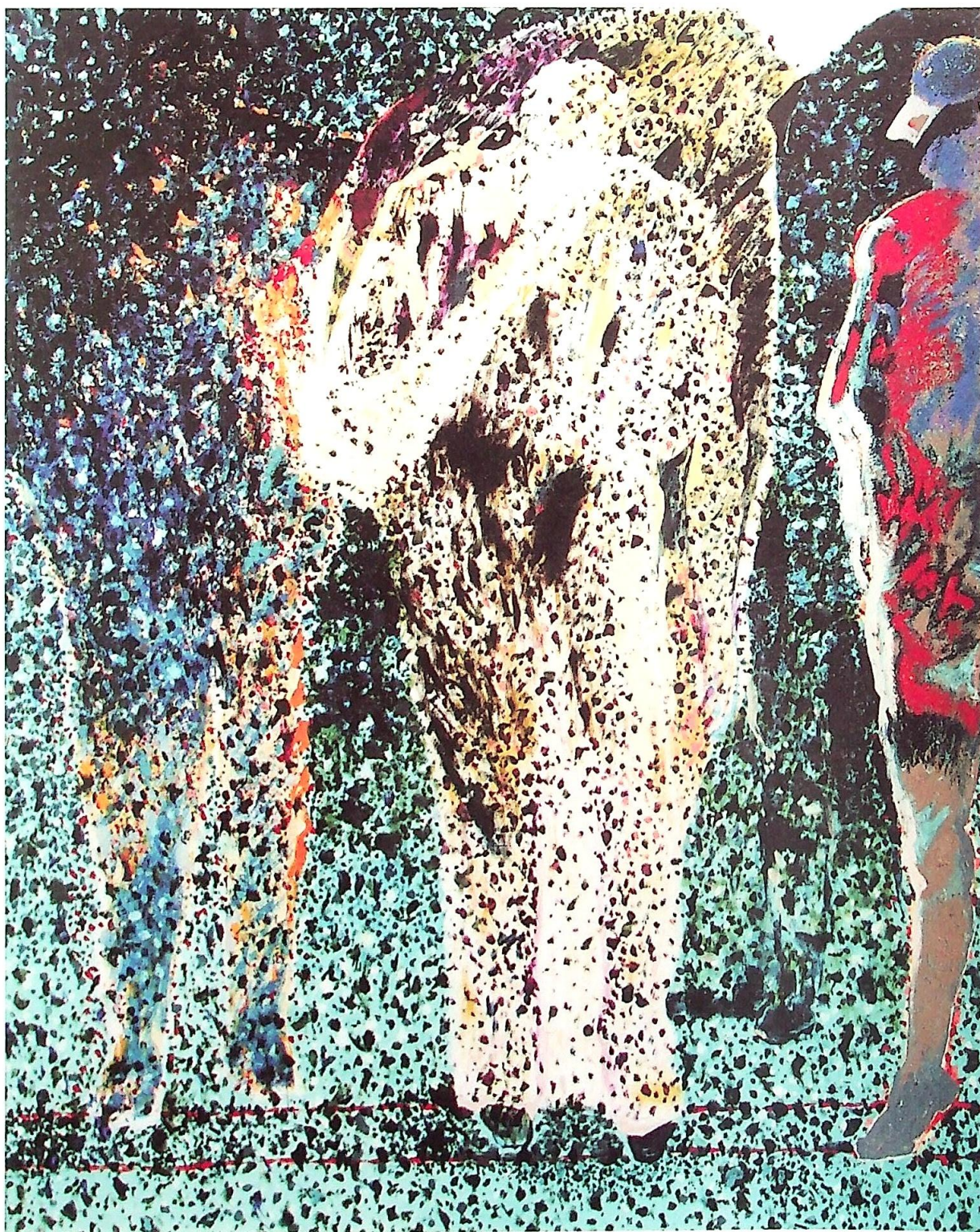
◁ 3.

Odyszeusz  
(Teatr ulicy 022)  
1988

tusz i piórko na papierze  
29 x 23 cm

▽ 4.

W sobie  
1994  
olej na płótnie  
151 x 121 cm









◁ 5.  
Żeglujemy...  
(Teatr ulicy 041)  
1989  
tusze i ołówek na papierze  
35 x 25 cm

▽ 6.  
Tam i z powrotem  
1993  
olej na płótnie  
120 x 170 cm

na następnej stronie:  
▷ 7.  
Teatr ulicy 048  
1989  
tusze i piórko na papierze  
35 x 25 cm









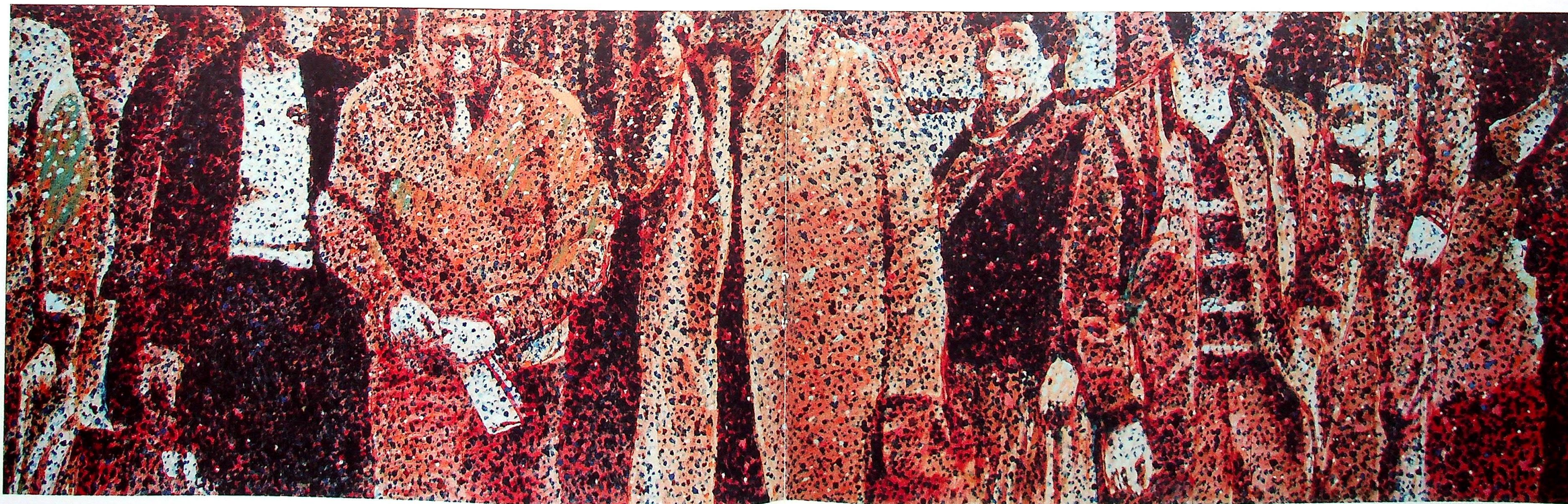
Jan Świtka urodził się w 1939 roku w Wiśniowej Górze pod Warszawą. W latach 1958-1964 studiował malarstwo w poznańskiej PWSSP. Dyplom uzyskał w pracowni prof. Zdzisława Kępińskiego. Po studiach podjął pracę dydaktyczną na macierzystej uczelni. W 1971 roku przebywał w Paryżu na stypendium rządu francuskiego, a w roku 1977 w Brukseli na stypendium rządu belgijskiego. W latach 1978-1981 pełnił funkcję prorektora ds. nauczania, a od 1989 roku, jako profesor prowadzi Katedrę Malarstwa. Pracuje również w Scholi Posnaniensis - Wyższej Szkole Sztuki Stosowanej, gdzie kieruje pracownią malarstwa i rysunku. Uprawia malarstwo, rysunek i grafikę. Uczestniczył w ponad stu wystawach zbiorowych w kraju i poza granicami, m.in.: IV Biennale Młodych (Paryż 1965), III Biennale „Sport w sztuce” (Barcelona 1971), XI Premio Internacional Dibuj Joan Miro (Barcelona 1972), Międzynarodowy Festiwal Malarstwa (Cagnes sur Mer 1972). Udział w pokazach sztuki polskiej w Austrii, Belgii, Bułgarii, Czechosłowacji, Danii, Kanadzie, Meksyku, Niemczech, Turcji, Włoszech, USA). Szereg nagród za twórczość artystyczną i dydaktyczną, m.in. nagrodami Ministra Kultury i Sztuki. W 1985 roku Nagroda Indywidualna Miasta Poznania. Prace w zbiorach Muzeów Narodowych w Warszawie oraz w Poznaniu, Krakowie, Wrocławiu, Szczecinie, Gdańsku, Muzeum Sztuki w Łodzi oraz muzeów w Zielonej Górze, Bydgoszczy, Toruniu, Chełmie, Olsztynie, Ministerstwa Kultury i Sztuki, Galerii Studio w Warszawie, Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy oraz Muzeum Sztuki Współczesnej w Skopje, Międzynarodowego Muzeum im. Salvadora Allende i Muzeum Puszkina w Moskwie.



▽ 8.  
Poranna wiadomość  
1988  
akryl i olej na płótnie  
95 x 302 cm

na następnej stronie:

▷ 9.  
Kolosa  
(Teatr ulicy 049)  
1989  
tusze i piórko na papierze  
35 x 25 cm









Twórczość Jana Świtki nie chce  
podporządkować się znanym  
schematom artystycznym. Autor  
już od połowy lat 60., czyli  
u zarania swej artystycznej  
drogi malował obrazy cechujące  
się wyrazistym, pozbawionym  
analogii w polskim malarstwie  
stylem. Tematem swoich  
realizacji uczynił człowieka,  
którego początkowo wyobrażał  
używając ekspresyjnych  
i zdeformowanych figur. Na  
kolejnym etapie, w początkach  
lat 70., realizował prace  
inspirowane sytuacjami  
z codziennego życia ulicy.  
Nastąpiła wówczas krystalizacja  
języka jego artystycznej  
wypowiedzi. W cyklach pt.  
„Epizody” i „Ślusarska 15 h  
15” ukazywał postaci tworzące  
tłum przypadkowych,  
pozbawionych indywidualizacji  
przechodniów. Artysta przyjął  
także specyficzną metodę  
planowania kompozycji obrazów,  
polegającą na wykonywaniu  
szeregu fotografii, które  
następnie wykorzystywał jako  
luźne szkice. Obraz stał się  
„kadrem” ujawniającym  
możliwości postrzegania,  
percepcji otaczającego nas  
świata. Świtka rejestrował  
rzeczywistość bez  
charakterystycznego dla  
ówczesnej sztuki trendu -  
narzucania własnej wizji  
świata. Jego obrazy wyróżniają  
się spokojem. Na niektórych  
z nich przedstawiony został  
ten sam wycinek ulicy, na  
każdym z obrazów namalowany  
w innym dniu. Tematem tych  
prac oraz kolejnych cykli:  
„Tłum - Ulica” (1974-75),  
„Pewnego dnia któregoś roku”  
(1980-82), „Pasma” i „Pasma -  
kulminacje” (1983-87), jest  
malarska analiza procesów  
widzenia aglomeracji  
miejskiej, a także  
zobrazowanie samotności  
i wyobcowania człowieka  
w tłumie. Kulminacja  
zainteresowań artysty  
problematyką jednostki  
w kontekście ludzkiej  
zbiorowości nastąpiła w cyklu  
pt. „Teatr ulicy”. Teraz  
obrazy zostały wzbogacone



10.  
30 srebrników  
1989/91  
akryl i olej na płótnie  
130 x 97 cm





o nowy, „drugi plan znaczeń”  
o metafizycznym, odwołującym  
się do uniwersalnej symboliki,  
sensie. Wymowę tych prac  
trafnie zdefiniował Piotr  
Bernatowicz: „W malowanych pod  
koniec lat 80. obrazach  
z cyklu „Teatr ulicy”,  
sytuacja psychologiczna  
postaci – znów widzimy  
fragmenty codziennego życia  
ulicy – zostaje dookreślona  
przez mit. Młody, brodaty  
mężczyzna z plecakiem to  
„Robinson na urlopie”;  
wyróżniony błękitną barwą  
koński łeb wkradający się  
w kadr przedstawiający grupę  
obojętnych ludzi to „Koń  
trojański”; obraz „Pokłon”  
przedstawia trzech pochylonych  
mężczyzn – robotnicy  
dźwigający jakiś przedmiot?  
– rytm przygiętych pleców  
przypomina postaci z obrazów  
Blake’a „Ukamienowanie  
Achaba”. (Piotr Bernatowicz,  
„Droga Malarstwa” [w:] „Jan  
Świtka. Obrazy z lat 1995-  
2001”, Galeria Miejska  
„Arsenał” w Poznaniu, 2002).  
Artysta odwołuje się do języka  
teatru, w jego pracach ujawnia  
wyjątkową wrażliwość dla  
gestu, przez który może  
uobecnić się cała waga  
i napięcie zdarzenia.  
Interesującym aspektem dzieł  
cyklu jest także niepowtarzal-  
na technika ich wykonania.  
Powierzchnie płócien pokryte  
są niewielkimi plamkami  
barwnymi, co powoduje ogromne  
zdynamizowanie obrazów. Pod  
taką warstwą malarskiej  
materii wizerunki postaci, ich  
twarze, jakby przesłonięte  
wielobarwną zasłoną, zyskują  
na sile wyrazu. Anonimowość  
tych wizerunków jest  
paradoksalna, bo przecież to  
może być każdy z nas – tak  
samo bezradny wobec  
niespodzianek nieuchronności  
losu. Każda praca jest  
wycinkowym kadrem, za którym  
kryje się tajemniczy obszar  
rzeczywistości duchowej  
będącej siedliskiem naszych  
pragnień, przeżyć i głęboko  
skrywanych lęków.

*Piotr Bieruta*



▽ 11.

Kolosy

1989/95

akryl i olej na płótnie

130 x 115 cm

▷ 12.

Robinson na urlopie

(Teatr ulicy 051)

1989

tusz na papierze

35 x 25 cm









▽ 13.

Manewry

1988

akryl i olej na płótnie

120 x 151 cm

▷ 14.

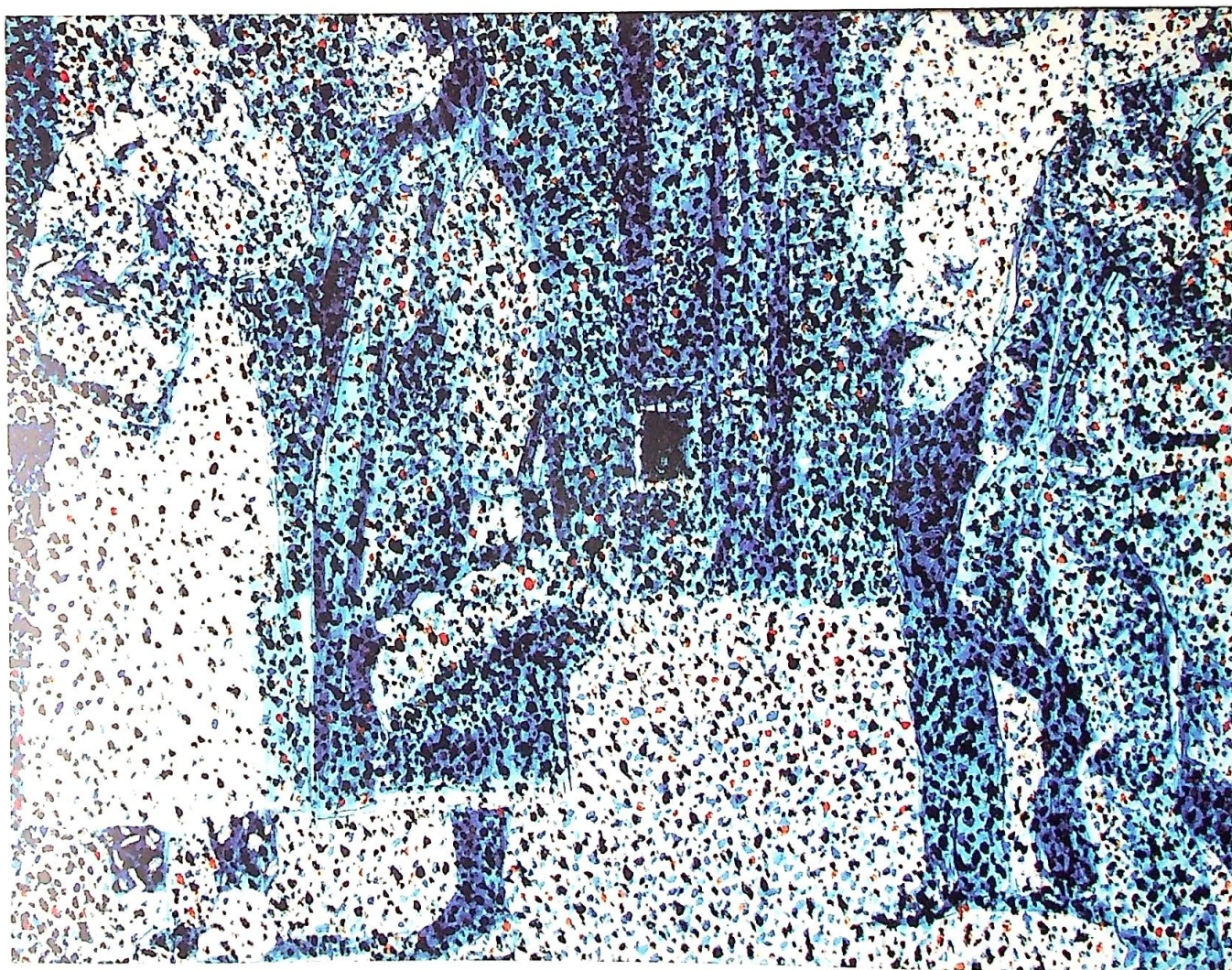
Nieco erotyczny

(Teatr ulicy 046)

1989

tusz i piórko na papierze

29 x 23 cm

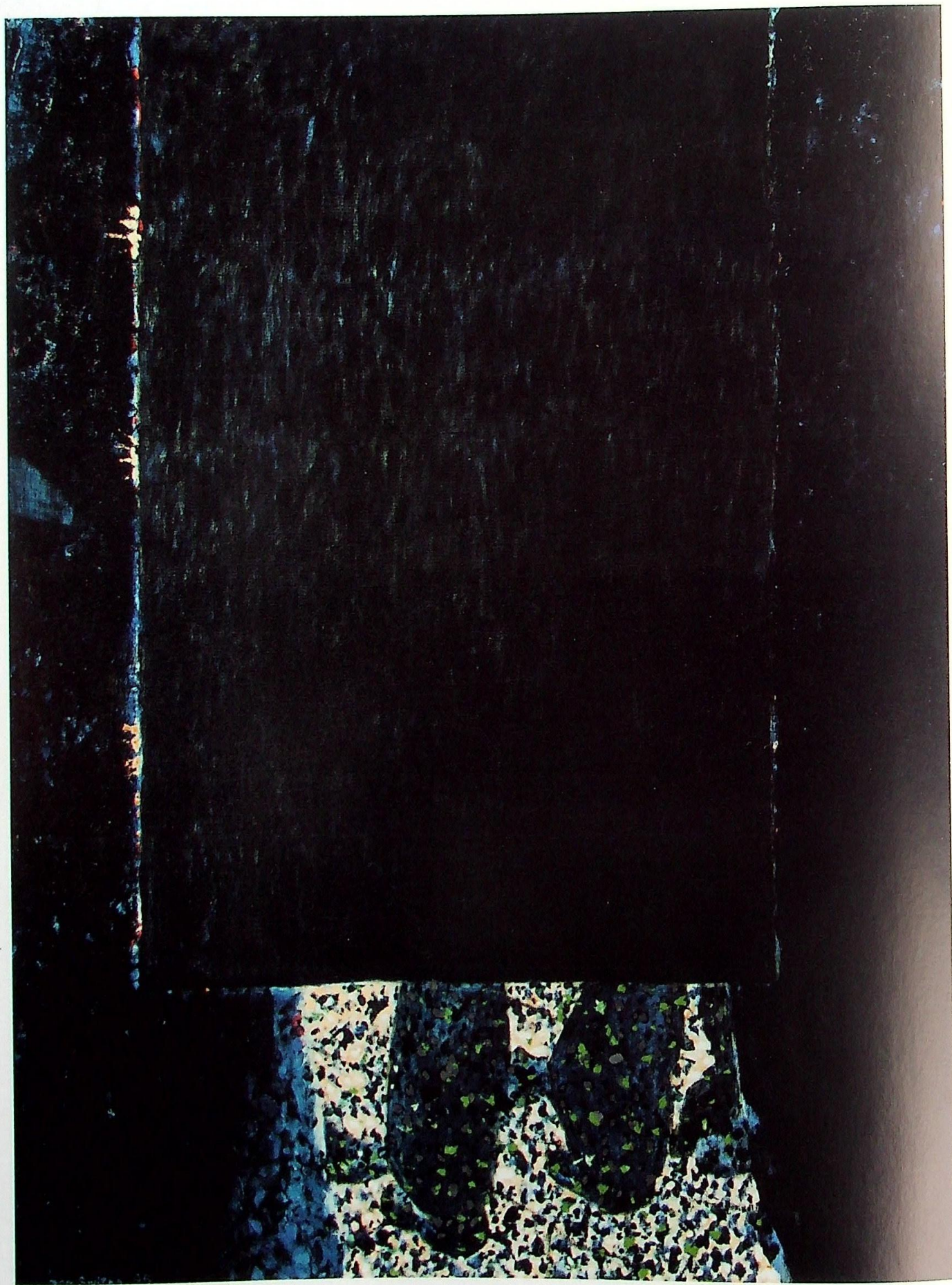








15.  
Tajemnica II  
1995  
olej na płótnie  
130 x 97 cm





- 1965• Wystawa malarstwa i rysunku, Poznań, Salon ZPAP
- 1965• Wystawa grafiki, Koszalin •1966• Malarstwo i rysunek, Warszawa, Salon TPSP •1968• Malarstwo i rysunek, Poznań, Salon ZPAP
- 1968• Malarstwo, Kielce, BWA •1968• Malarstwo, Radom, TPSP •1968• Malarstwo, Łódź, TPSP
- 1969• Rysunek, Gdańsk-Wrzeszcz, Galeria Sztuki Współczesnej •1969• Malarstwo, Warszawa, Salon TPSP •1971• Malarstwo i rysunek, Poznań, BWA • Malarstwo i rysunek, Warszawa, Galeria Kordegarda
- 1973• Malarstwo, Lublin, Galeria Labirynt •1973• Epizody, Poznań, BWA •1975• Ślusarska 15 h 15, Poznań, BWA
- 1975• Epizody - malarstwo i rysunek, Białystok, BWA •1976• Tłum-Ulica - malarstwo, Poznań, BWA •1976• Epizody - rysunek, Rzeszów, BWA •1977• Malarstwo, Chełm, Muzeum Okręgowe •1978• Malarstwo i rysunek, Łódź, BWA „Galeria Bałucka” •1979• Malarstwo i rysunek, Zakopane, BWA • Malarstwo i rysunek, Kraków, Galeria „Pryzmat” •1980• Malarstwo, rysunek i grafika, Warszawa, Galeria „Zapiecek”
- 1981• Malarstwo, rysunek i grafika, Brno, Dum Panu z Kunstatu •1983• Malarstwo, rysunek i grafika z lat 1976-1982, Poznań, BWA •1984• Pewnego dnia któregoś roku - malarstwo i grafika, Warszawa, Centrum Sztuki Galeria „Studio” •1987• Malarstwo i rysunek z lat 1982-1986, Poznań, BWA •1990• Teatr ulicy, Kraków, Galeria „Desa”
- 1991• Teatr ulicy - malarstwo i rysunek, Warszawa, Galeria „Test” •1993• Teatr ulicy, Suwałki, Galeria Chłodna 20 •1994• Teatr ulicy, Mosina, Galeria Miejska •1994• Trzydzieści lat później, Teatr ulicy, Poznań, Galeria „U Jezuitów” •1996• Ja, ty, oni - malarstwo i rysunek, Poznań, Galeria „Profil” •2002• Obrazy z lat 1995-2001, Poznań, Galeria Miejska „Arsenał”





Wydawca:

Ośrodek Kultury  
Wzgórze Zamkowe

59-300 Lubin  
ul. Mikołaja Pruzi 7 i 9  
tel. (076) 749 69 69  
tel./fax (076) 749 69 68  
e-mail: wzgorzezamkowe@poczta.onet.pl  
<http://strony.wp.pl/wp/okwz>  
[www.wzgorze.e-lubin.pl](http://www.wzgorze.e-lubin.pl)

Dyrektor:  
Nina Stępień

Kurator:  
Piotr Bieruta

Teksty wstępu:  
Jan Świtka  
Piotr Bieruta

Zdjęcia:  
Piotr Chojnacki  
Jan Świtka  
Stefan Wojnecki

Opracowanie graficzne:  
Beata Kostuś

Druk i naświetlenia:  
Wydawnictwo FINESTRA, Lubin

Ilustracja na str.3  
„Przed chwilą tu byłem”  
1993/94  
olej na płótnie  
151 x 121 cm

Copyright by:  
© OK „Wzgórze Zamkowe”, Lubin 2002

ISBN 83-87695-19-X







